

Utvalget for framtidens fellesskole

Referat

Dato: 22.-23. april

Til: Utvalget

Referent: Sekretariatet

Møteleder: Bjørn Haugstad

Til stede: Bjørn Haugstad, Hilde Schjerven, Martin Andresen, Kjerstin Askholt, Omar Mekki, Aslak Sira Myhre, Audun Brandt Lågøyr, Astrid Strandbu, Lene Tangaard, Ida Pinnerød, Kamal Saaliti

Borghild Lindhjem-Godal, Christin Oftebro Baum, Helle Kristin Jensen, Håkon Kavli, Martine Løkholm, Anne Borgersen, Hallvard Thorsen, Tonje Haugberg

Forfall: Henning Fjørtoft (begge dager), Aslak Sira Myhre (dag 2)

Saknr	Sak og konklusjon
4-1	Velkommen og informasjon siden sist Utvalgsleder ønsket velkommen. Sekretariatsleder orienterte om hva sekretariatet har gjort siden sist og om planene fremover, inkludert neste referansegruppemøte den 6. juni og planlagte konferanser og innspillsmøter.
4-2	Godkjenning av referat Referatet ble godkjent.
4-3	Retningsnotat fra forrige møte Sekretariatet har jobbet med hvordan vi skal trekke ut essensen av utvalgets diskusjoner og la det gi retning for videre arbeid og utredninger. Følgende problemstillinger fra utvalgsmøte 3 ble diskutert i grupper og i plenum: 1. Hvordan vil utvalget vektlegge forholdet mellom individ og fellesskap i fellesskolen? 2. Hvor langt vil utvalget gå i å omtale skolenedleggelser og særlig tiltak knyttet til skolestruktur og skolenedleggelser? 3. Vil dere beskrive lærerrollen, lærerrekuttering og lærerprofesjonen i utredningen, og at hva vil dere legge vekt på?

4-4	Fellesskap og ulikhet Utvalgets mandat framhever at skolen skal gi alle elever likeverdige muligheter til å utvikle seg, trives og lære. Utvalget behandlet temaet fellesskap, ulikhet og likeverdig opplæring i framtidens skole. <i>1. Stortingsmeldingen om sosial utjevning</i> Regjeringen vil legge fram en tverrdepartemental stortingsmelding om sosial utjevning og mobilitet. Ekspedisjonssjef Kjersti Flåten fra Barnehage- og grunnskoleavdelingen i Kunnskapsdepartementet presenterte sentrale problemstillinger i meldingen og utvalget diskuterte forholdet mellom meldingen og utvalgets mandat. I diskusjonen etter innlegget ble det blant stilt spørsmål ved om skolen skal ses på som en årsak til sosial ulikhet eller mer som en funksjon som kan dempe effektene, og at utvalget må diskutere nærmere hvilken rolle skolen skal og bør ha i møte med sosial ulikhet. <i>2. Guttas Campus</i> Utvalgsmedlem Omar Mekki presenterte arbeidet med Guttas Campus, som er en intensiv læringscamp til gutter som er ferdig med 9. trinn og som opplever skolen som utfordrende, men som vil styrke seg faglig, personlig og sosialt før overgang til videregående. Utvalget reflekterte rundt at Guttas Campus viser at sårbar ungdom kan finne sin plass i skolen med forsterket innsats, og at dette kan gjøres innenfor det gjeldende regelverket for inndeling av elever i grupper. Guttas Campus er også et eksempel på at periodisk smågruppeundervisning kan ha god effekt. Utvalget mener at erfaringene med Guttas Campus viser viktigheten av å bli sett og møtt med forventninger, og å skape en skole der det er plass til alle. Det ble trukket fram at enten vi kaller det sosio-emosjonelle ferdigheter, karakterstyrker eller livsmestringsferdigheter, lærer ungdom dette best i situasjoner hvor de må forholde seg både til seg selv og et mangfold av andre mennesker. <i>3. Likeverdig opplæring i framtidens skole</i> Utvalget diskuterte likeverdig opplæring med utgangspunkt i innledningene og notatene fra sekretariatet. Utvalgsmedlemmene diskuterte også hva det vil si at hver elev skal realisere sitt potensial, og pekte på momenter som sekretariatet kan utrede videre om dette. Utvalget ønsket seg flere eksempler på hva som kjennetegner skoler som jobber godt med allmenne tiltak. Utvalget diskuterte begrepet likeverdig opplæring, og om dette må ses på som et ideal og en ambisjon for skolen som er krevende å omsette i praksis. Utvalget pekte også på at de ønsker å se nærmere på foreldrenes rolle og ansvar.
4-5	Barne- og ungdomstid i endring Anders Bakken, forsker ved NOVA/OsloMet holdt en presentasjon basert på funnene i rapporten ”Fritidsprofiler blant ungdom - Fritid, sosial ulikhet, livskvalitet og endringer over tid». Rapporten bygger på data fra Ungdata-

	undersøkelsen og viser hvordan ungdom har ulike fritidprofiler, og hvordan disse har endret seg over tid. Undersøkelsen viser at hjemmeorientert fritid og sosiale medier og annen skjermtid har økt mest. Skoletrivselen har gått ned i alle grupper. Tid brukt på skolearbeid har gått betydelig ned, erstattet med tid brukt på digital fritid. Når det gjelder betydningen av ungdommens fritid for fellesskolen, framhevet Bakken at skoletiden og fritiden vever seg sammen og påvirker hverandre. Ulike fritidsprofiler gir ulike erfaringer og ulike ungdomsliv. Samtidig er skolen og fritiden ulike, ved at fritiden er preget av valgfrihet mens skolen er obligatorisk. Rapporten viser at når ungdom får velge, velger de veldig ulikt, og at ungdommenes fritidsliv er mangfoldig. Etter presentasjonen ble det stilt noen spørsmål i plenum. Utvalget diskuterte blant annet spørsmålet om hvordan elementer i de ulike fritidsprofilene henger sammen, og hva man vet om årsak-virkning. Bakken kommenterte det det er komplekse sammenhenger og at bildet er nyansert. Det er store variasjoner innad i gruppene. Det ble påpekt at idretten stabilt ser ut til å klare å rekruttere omtrent like mange ungdommer.
4-6	Skolemiljø og trivsel Utvalget diskuterte tema skolemiljø og trivsel på bakgrunn av innlegg og utsendte notater. <i>1. Arbeid med et godt skolemiljø i praksis</i> Utvalgsmedlem Kamal Saaliti og rektor Cathrine Thingnes, presenterte arbeidet med skolemiljø på Apalløkka skole. Skolen har blant annet etablert et skolemiljøteam og jobber aktivt med elevmedvirkning og skolenærvær. <i>2. Om den danske Trivselskommisjonen</i> Utvalgsmedlem Lene Tanggaard presenterte den danske trivselskommisjonen som nylig har lagt fram sin rapport. <i>3. Nasjonalt arbeid for et trygt og godt skolemiljø (dette punktet ble flyttet til dag 2)</i> På bakgrunn av innleggene og notatet fra sekretariatet diskuterte utvalget hvordan de ville jobbe videre med tema skolemiljø og trivsel. Utvalget vil framheve at det er en positiv sammenheng mellom godt skolemiljø og god læring, og ønsker blant annet å bruke rapporten fra den danske trivselskommisjonen i det videre arbeidet. Utvalget vil se nærmere på skolens samarbeid med foreldrene, og hvordan skolen kan arbeide godt med utvikling av sosio-emosjonelle ferdigheter (danning, karakterstyrke, livsmestringsferdigheter), som er en sentral del av skolens oppdrag. Fravær av mobbing er avgjørende for elevenes læring og trivsel, men utvalget er også opptatt av hvilken betydning reglene om skolemiljø har for lærere og skolelederes hverdag, og om tiltakene for bedre skolemiljø har hatt den ønskede virkningen. Dette feltet kan også ses i lys av økt individualisering og rettsliggjøring i samfunnet.

4-7	Barn og unges medvirkning Barneombud Mina Gerhardsen holdt et innlegg om barns rett til utdanning og utvikling, og hvordan barn opplever skolen i dag. Barneombudet har utgitt flere rapporter med relevans for utvalgets arbeid, blant annet om skolefravær og spesialundervisning. Barneombudet framhevet at skolen skal være en utviklingsstøttende arena for barn og unge, og viste til barnekonvensjonen artikkel 6 som innebærer at barn skal få utviklet sitt fulle potensiale. Mer konkrete råd til utvalget fra Barneombudet var å se nærmere på: Gode overganger fra barnehagen, tidlig innsats, mer plass til lek, fysisk aktivitet og skolemat, tilpasset opplæring, trygg og mobbefri skole, medvirkning, og styrking av laget rundt elevene. I diskusjonen etter Barneombudets innlegg ble det blant annet framhevet at barnets beste også er en vurdering på gruppenivå. Basert på sekretariatets forslag diskuterte utvalget hvordan utvalget kan jobbe med involvering av barn og unge (denne diskusjonen ble flyttet til dag 2). Utvalget er opptatt av en god medvirkningsprosess og kom med flere avklaringer og forslag som sekretariatet følger opp. Utvalget ønsker å få til noe mer involvering av barn og unge enn det som allerede er planlagt. Sekretariatet deler datoene for de planlagte regionale møtene med utvalget slik at de som er i nærheten kan forsøke å delta. Utvalgsmedlemmene oppfordres til å delta på skolebesøk. Sekretariatet lager forslag til opplegg og sender ut forslag til utvalget om aktuelle møteplasser. Sekretariatet lager en medieanalyse om relevante unge meninger i media.
4-8	Skole, fritid og fysisk aktivitet <i>1. Sterk hjerne med aktiv kropp. I et barne- og ungdomsperspektiv: Hva kan fysisk aktivitet bety for skolen?</i> Ole Petter Hjelles innlegg «Aktive barn lærer best» viste til tre mekanismer bak en gunstig effekt av fysisk aktivitet for barns læring: 1) Fysisk aktivitet gir bedre absorbering av kunnskap fordi konsentrasjonen øker i etterkant. 2) Det er en kobling mellom læring og fysisk aktivitet ved at blodsirkulasjonen til hjernen øker med bevegelse. 3) Bevegelse etter læring bidrar til å flytte læringen fra korttidsminnet til langtidsminnet. <i>2. Skolen og idretten</i> Idrettspresident Zaineb Al-Samarai vektla i sitt innlegg at gevinsten av samarbeid mellom skole og idrett er åpenbar for idretten. Hun anbefalte blant annet mer nybygging av idrettsanlegg i samarbeid mellom skole og idrett i framtiden. Hun viste også til et vellykket eksempel på samarbeid mellom skolen og idretten i Bergen: LIM – Lekser, Idrett, Mat – som skjer i SFO-tiden.

	3. Helsefremmende skoler og helhetlig oppveksttekning Utvalgsmedlem Hilde Schjerven holdt innlegg om helsefremmende skoler og helhetlig tenkning om oppvekst. Hovedbudskapet; • Se arenaene der barn og unge lever livene sine i sammenheng. • Prioritere fellesskapende, helsefremmende innsatser, eller pedagogiske fellesskapstilnærminger framfor individualiserte, reparerende tiltak. • Innrette frivilligheten og laget omkring OG det offentlige/ skolen mot felles mål OG opptre likeverdig i møte med hverandre Innleggene ble etterfulgt av diskusjoner i gruppe og plenum i utvalget langs disse spørsmålene: - Ut fra det dere har hørt og lest, hva mener dere er relevant for mandatet og hvorfor? - Hvordan mener dere vi skal gå videre med tema: Skole, fritid og fysisk aktivitet? - Er det noe vi ikke har tenkt på? Sekretariatet skal komme tilbake til utvalget med mulige forslag til hvordan dette konkret kan følges opp.
4-9	Hvilke sentrale temaer er planlagt framover? Sekretariatsleder viste planene for de videre møtene og utvalget ga innspill. Foreldreperspektivet, spørsmålet om skolestart omfanget av utdanningsløpet manglet, lesing heldagsskole/SFO og sosioemosjonelle ferdigheter var blant temaene som ble nevnt. . Sekretariatet vi bearbeidet planen for de neste møtene basert på utvalgets innspill, og legge fram et nytt forslag.
4-10	Oppsummering og avslutning Neste utvalgsmøte blir i Trondheim den 19.-20. juni.